

פרשת תולדות (תשפ"ב)

ויגש וישק לו וירח את ריח בגדיו ויברכהו ויאמר ראה ריח בני כריח השדה אשר ברכו ה'. ויתן לך האלקים וכו' (כ"ז, כ"ז - כ"ח)

רש"י הסביר שוא"ו דויתן לך באות מוסב על ענין ראשון של ויברכהו ויאמר ראה ריח בני כריח השדה וכו', ועוד, ויתן לך מטל השמים. ויש לעיין, למה הפסיק בין ויברכהו לויתן לך לומר ראה ריח בני כריח השדה, היה צריך לומר ויברכהו ומיד אחר כך ויתן לך.

ואפשר לפרש, שלעיל כשחשד יצחק שהבא לפניו אינו עשו משום שיעקב אמר כי הקרה ה' אלוקיך לפני והזכיר שם ה', גם כן כתיב (כ"ז, כ"ג) ויברכהו. והאור החיים ביאר שמשום שבחשד יש כח רע וקללה, כמו שיעקב אבינו אמר לרבקה לעיל (כ"ז, י"ב) אולי ימשני אבי וכו' והבאתי עלי קללה ולא ברכה. ויצחק חשד תחילה שמא הוא יעקב ולא עשו, וממילא ברכו כדי לבטל את כח הרע הבא מחשד זה. והנה, קודם שאמר יצחק ברכות ויתן לך אמר ליעקב גשה נא ושקה לי בני, ולאחר שירח ריח בגדיו כתיב ויברכהו. ואפשר לומר שיצחק, לאחר שאכל, חשד עוד הפעם שאולי זה יעקב ולא עשו, וממילא ביקש להריח בריח בגדיו לראות האם זה עשו או לא. ומשום שחשד פעם שניה שוב היה צריך לברך להסיר את כח הרע כמו שפירש האור החיים, וממילא אמר ויברכהו. ואחר כך אמר שבגדיו מריח כריח השדה דהיינו שזה באמת עשו ואז התחיל הברכות. ולפי זה מדיוק למה לא כתב ויתן לך מיד אחר ויברכהו, שויברכהו לא היה על הברכות של ויתן לך האלוקים, רק היה ברכה על שחשדו לבנו שהוא יעקב. (נ.מ.)

ויגדלו הנערים והיה עשו איש ידע ציד איש שדה ויעקב איש תם ישב אהלים (כ"ה, כ"ז)

פירש רש"י שכל זמן שהיו קטנים אין אדם מדקדק במעשיהם כיון שנעשו בני י"ג שנה זה פירש לבית מדרש וזה פירש לעבודה זרה. ויש לדקדק, דבתחילה אמר שאין אדם מדקדק במעשיהם, דמשמע שגם אז היה יעקב בבית המדרש, ועשו היה עושה מעשים רעים, אלא שלא דקדקו אחריהם. ואם כן הו' ליה לרש"י לסיים כיון שנעשו בני י"ג שנה התחילו לדקדק במעשיהם.

ויש לומר בהקדם דברי הרב הקדוש רבי מאיר מפרימישלאן זי"ע שדקדק על מה שהמחבר התחיל יתגבר כארי לעמוד בבוקר לעבודת בוראו, והוסיף עליו הרמ"א שגם בלילה כשהוא שוכב ידע לפני מי הוא שוכב. ותמוה, הלא המחבר מיירי מדיני השכמת הבוקר, ואם כן לא היה לו לרמ"א להגיה דבר זה כאן, אלא בדיני קריאת שמע שעל המטה. והשיב הרב הקדוש, שדבר ברור הוא דמי שהולך לישון מלא תאוה כסוס לא יקום בבוקר כארי, אך אם ישכב במטתו כאדם מישראל וידע לפני מי הוא שוכב, אז יכול לקוות שיקום כארי. נמצא, דגם הנהגת לילה שייכות לדיני השכמת הבוקר.

אני לדודי

פרשת תולדות (תשפ"ב)

ולפי זה יש לפרש הדיוק ברש"י, אם הנער מטייל בשדות ויערים בילדותו וההורים לא ידקדקו במעשיו, אז כשיגיע ל"ג שנים לא יבוא בשנת הבר מצוה לבית המדרש ויהיה איש ידע ציד איש שדה. על כן על ההורים לזכור שצריכים לדקדק על הילדים בקטנותם שישקדו על התורה ויראת שמים עד היותם בני י"ג שנה, ואז יוכלו לזכות שבניהם יהיו בר מצוה, ויתחיל להניח תפילין ויפנה לבית המדרש. וזה המרומז לנו בדברי רש"י, שבענין עבודת החינוך צריכים אנו לדקדק ולהשתדל על מעשה הנערים בילדותם ועל ידי זה כשיגדלו יזכרו להיות איש תם יושב אהלים. (בן לאשרי)

אני לדודי